

הרשות לחדשנות – מורה נבוכים

לפעמים נדמה, שהיינו צריכים אותה שם, רק כדי להצית לנו את הדמיון. לא שלנו, הישראלים, חסרים דמיון, כריזמה, או חזון. אבל בכל זאת, העובדה שהמדינה מעמידה לרשותנו תקציב של כ-1.5 מיליארד ₪ בשנה לשם פיתוח מיזמים טכנולוגיים / תעשייתיים ואחרים, תודו - מדליקה אותנו.

בהיותי רו"ח מבקר מטעם המדען הראשי (כיום הרשות לחדשנות כאמור בכותרת...), ביקרתי חברות מו"פ בתדירות כמעט שבועית משך מספר שנים, בכל תחומי הפיתוח הקיימים אני חושב. אמנם הגעתי על התקן החשבונאי, אבל תמיד מאד סיקרן אותי לשוחח גם עם הדמות שעומדת מאחורי הרעיון שבבסיס החברה. והם (או אתם, קוראי המאמר), אנשים מעוררי השראה. אחרי כל ביקור כזה הייתי חוזר נלהב הביתה ומספר בהתלהבות איזה רעיון מדהים ראיתי היום, איזה הצלחה, איזה התמדה ונחישות במטרה, או איזו ציונות או ערכיות פגשתי בחברות שפגשתי. חברה קוראי המאמר – אם אתם משתייכים לאותה קבוצת מפתחים / יזמים / אנשי חזון אלה, כנראה שכבר "עשיתם משהו בשביל מדינה".

עבור אלה שקצת פחות מכירים את העולם של מענקי רשות המחקר (שוב, ה"מדען הראשי" בעבר. אין מה לעשות, זה השם שהיה שגור בפינו כ"כ הרבה שנים וקשה להיגמל ממנו), קצת רקע על העולם הזה, ועל איך מתמודדים עם העולם הזה ברמה הפרקטית, אחרי שכבר התלהבתם, הגשתם בקשת למענק, ואישרו לכם אותה. אז, יוצאים לדרך.

רקע – קודם כל קצת סדר: מהרקע אולי נשמע שכותב שורות אלה הינו יחצ"נ של רשות החדשנות. אז לא. היחצנות נעשתה מטעמי ציונות נטו ומכאן לתכל'ס:

רשות החדשנות הינה גוף ציבורי, המתוקצב ע"י משרד הכלכלה, ותפקידו לממש ולהגשים את החוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה (בשמו הקודם "חוק המופ"). זאת, מתוך הבנה כי קידום התעשייה, המחקר והטכנולוגיה הינם מן היסודות הנדרשים לשם יצירת צמיחה כלכלית. מתוקף כך, מפעילה רשות החדשנות עשרות מסלולי תמיכה, ומעניקה כ-1.5 מיליארד ₪ בשנה לחברות, בתחומים שונים. ישנם מסלולים מגוונים המתאימים לכל סוגי החברות, החל משלב ה-pre-seed, וכלה בחברות גדולות ומבוססות כלכלית. מי שטרם נחשף לעולם של רשות החדשנות ושוקל לעשות זאת, האתר של הרשות מציע מידע מפורט ומקיף, המונגש באופן ידידותי, על כל אפיקי התמיכה הקיימים, דרכי וטפסי הגשת הבקשות, וכיו"ב. שווה לשוטט שם ולצבור עוד ידע שעשוי להועיל למי שטרם הגיש בקשה, וגם למי שכבר הגיש וקיבל מענק. אם יש לכם זמן... אם לא, אני ממליץ לאמץ את השיטה ה"לא ישראלית", ולשלם ליועץ שמתמחה בתחום. לא מאכזר, אלא חברה מקצועית (אני לא משווק את עצמי – אני לא מגיש בקשות ולא נותן ייעוץ בנושא זה...).

קיבלנו מענק! מה עושים עכשיו? אז נכון, לעולם של רשות החדשנות, צריך כמה כרכים של מורה נבוכים, ולא מספיק מאמר אחד. לעיל הובאה על רגל אחת סקירה על הרשות, וכעת קצת "תרגום" לנהלי וכללי הרשות החלים עליכם מיום שקיבלתם את האישור למענק:

- קודם כל, כל האמור מכאן ועד לסוף המאמר חל על מקבלי המענק **מיום תחילת התכנית**, ולא רק מיום קבלת האישור. לרוב, חולפים מספר חודשים בין שני המועדים הנ"ל, בהם החברות למעשה די מתעלמות מנהלי הרשות, חרף האמור לעיל. יחד עם זאת, בעשותה

ביקורת על החברות, הרשות מפעילה שיקול דעת בעניין זה, וככל שיש לכך הצדקה נורמטיבית, וכן, כאשר מוכיחה החברה שהיא קיימה נהלי בקרה ותיעוד חליפיים ומספקים, החברה לא תיקנס על הנושא.

- **"200-03"** – 200-03 זהו קובץ PDF בן כ- 20 עמודים, המפרט את כל מה שחל על החברה. זוכרים את הפתיח הציוני על הישראליות וכו'? אז עכשיו כל הטוב הזה בא לנו לרוועץ. אנחנו ישראלים, ובדר"כ, אין לנו זמן או סבלנות, או שיש לנו פיתוח ודברים הרבה יותר קריטיים לעשות, בכל אופן, אנחנו לא נקרא את הנוהל הזה. או שנקרא, אחרי שיקזזו לנו כספים מהמענק. אז עצה מספר 1- **תקראו**. אם תגיעו לעמוד 19 אתם אלופים, וכנראה שהחברה שלכם גם תנצל בזכותכם את המענק בצורה מיטבית. ועוד צ'ופר למי שמתכנן לקרוא את הנוהל: יש לך פטור מלקרוא את המשך המאמר!

- **דיווחי נוכחות** – לעסוקים באמת שביננו, ממשיכים: ברוב תכניות הפיתוח, עלות השכר של עובדי המחקר הינה ההוצאה המשמעותית ביותר בתקציב. בשל כך, נהלי הרשות בנושא זה הינם רבים, וכמו כן, הביקורת על סעיף זה הינה בדרך כלל המקיפה ביותר, ובהתאם, גם עשויה להיות ה"כואבת" ביותר לחברה. כמה דגשים בסיסיים וחשובים:

- דוחות נוכחות: רשות החדשנות מחייבת את כל עובדי המחקר במילוי דוחות נוכחות ברמה יומית, עם חלוקה וסיווג שעות העבודה בין משימות שונות בחברה (כגון שיווק, שירות, מכירות, ניהול, פיתוח נושא X, פיתוח נושא Y, וכיו"ב), וכללים נוספים, כתנאי בסיסי ומקדמי לאישור הוצאות השכר במחקר. מבחינת הרשות, ללא דוחות נוכחות התואמים את דרישותיהם, ובפרט, במקרים בהם אין הרשות יכולה להניח את דעתה בסבירות גבוהה שדוחות הנוכחות משקפות את שעות העבודה של אנשי המחקר, אין לרשות ודאות כי העובדים ביצעו את המחקר הנתמך, ומשכך, כל הוצאות השכר עלולות להישלל. אז אל תגיעו לסיטואציה הזו, גם אם בסוף תצליחו לשכנע את הרשות שאתם ילדים טובים ירושלים, ותקבלו אחרי מאמצים כבירים 80% מההוצאה אחרי שעשו לכם טובה. הינה הרווחתם מאות אלפי שקלים רק מקריאת כמה שורות...

- **Up / Under** זאת השאלה. מעל 10 עובדי מו"פ (בכלל המו"פ, ולא רק בפרויקט), או עד 10 עובדי מו"פ: כללי דיווח הנוכחות משתנים בהתאם למספר עובדי המחקר בחברה. במקרים בהם ישנם עד 10 עובדי מחקר בחברה, אין חובה להתקין ולהשתמש בתכנת שעון נוכחות, וניתן לדווח באמצעות קובץ אקסל, בפורמט המפורסם ע"י הרשות, או בפורמט אחר העומד בכל הדרישות המפורטות בנוהל. כאשר עושים שימוש בשעון נוכחות, יש לשים לב כי תוכנת שעון הנוכחות מאושרת ע"י הרשות.

- שיטת הרגע האחרון! לא מומלצת. הגעתם לסוף שנת הפיתוח, הגשתם דוחות סופיים, מקסמתם את המענק חבל על הזמן, נשאר לכם רק לעבור את הביקורת החשבונאית של הרשות, לקבל אישור לשנה השניה, וזהו, המצב פצצה. רק מה, לא הקפדתם למלא דוחות נוכחות כי הייתם טרודים בפיתוח והיו לכם אתגרים מטורפים ואת האקסל הרי אפשר למלא גם שניה לפני הביקורת, להדפיס ולחתום עליו עם תאריך של אותו חודש... אז זהו, שזה לא אפשרי. אתם לא המבוקרים הראשונים של הרשות, ולא הראשונים כנראה שניסו למלא את דוחות הנוכחות בדיעבד. בלי להאריך יותר מדי- זה לא עובד, ולא מומלץ לנסות. ומי שכבר ניסה, מבין מה כוונת המשורר.

דגשים נוספים לתשומת לב :

- **הנה"ח** - הרשות דורשת ניהול כרטסות נפרדות לכל תת-סעיף תקציבי בתקציב המאושר. האמת היא, שזה מומלץ גם ככלי ניהולי. בשביל לא צריך את נהלי הרשות.
- **פטנטים** - תהיו מסודרים, תנהלו כרטסת הוצאות נפרדת לכל פטנט, ובמקביל מומלץ (ונדרש) לנהל גם קובץ מעקב עלויות מצטבר (רב שנתי) לכל פטנט בנפרד.
- **קבלני משנה** - הרשות מכירה בעלות ייעוץ שעתית של מעט פחות מ- 200 ₪ לשעה. כל מה שמעבר לסכום זה, מקוזז. מאידך, התקשרויות על בסיס אבני דרך... וד"ל.

הפן הטכני בהתקשרות מול רשות החדשנות :

הרשות עשתה ועושה כל הזמן מאמצים לשיפור וייעול השירות. בתוך כך, באתר הרשות הוקם "איזור אישי", אליו יכולים ואמורים להיכנס אנשי הקשר בחברות הנתמכות, ובאמצעותו בין היתר, להגיש את הדיווחים הכספיים, המילוליים וכיו"ב. באיזור האישי כיום ישנה אפשרות לקבלת שם משתמש אחד לכל חברה, מה שטעון שינוי ושיפור, היות והפן הפיננסי והטכנולוגי מבוצעים לרוב ע"י אנשים שונים.

מסמכים להגשה במהלך התכנית :

דוחות רבעוניים : על מנת להראות את התקדמות התכנית, וכן ככלי לדרישת תשלום מהרשות, נדרשת החברה להגיש דוח על הוצאות החברה במסגרת התכנית, אחת לשלושה חודשים. תשלומי הרשות נעשים בהתאם ולאחר בדיקת הרשות את קובץ הדיווח הרבעוני. דוח זה יש להגיש עד 30 יום מתום הרבעון.

דוח כספי מסכם : בדומה לדוח הרבעוני, אך כולל את כל תקופת התכנית. יש להגיש דוח זה עד 90 יום מתום תקופת התכנית. הרשות מעכבת 10% מהתשלום המגיע לחברה עד לסיום ביקורת רו"ח מטעמה וקבלת מסקנותיו.

דוח טכנולוגי : דוח מפורט המסכם את התקדמות החברה בפיתוח. הדוח משמש את הבודק הטכנולוגי, והינו בעל משמעות גבוהה עם סיום שנת הפיתוח, וכן ככלי לקבלת אישור לתכנית המשך.

נושאים נוספים במאמרי המשך : תמלוגים, קרן תמורה, העברת ייצור או ידע לחו"ל, הטבות מס / חוק האנג'לים.